

DOM

afsagt den 7. marts 2011 af Vestre Landsrets 5. afdeling (dommerne Lilholt, Erik P. Bentzen og Aage Flebo (kst.)) i ankesag V.L. B- -10

Forsikring A/S

(advokat Jens Andersen-Møller, Aarhus)

mod

Henrik

(advokat Anni Nørgaard Clausen, Aarhus).

Retten i Århus har den 18. maj 2010 afsagt dom i 1. instans (BS 12-459/2009).

Påstande

For landsretten har appellant, Forsikring A/S, påstået frifindelse, subsidiært at Forsikring A/S skal betale et mindre beløb end 2.007.795,82 kr.

Indstævnte, Henrik har påstået dommen stadfæstet, subsidiært at Forsikring A/S skal betale et af landsretten fastsat mindre beløb med procesrenter fra den 13. februar 2009.

Supplerende sagsfremstilling

Henrik _____ krav er opgjort således:

1. Svie og smerte (efter fradrag for tidligere udbetaling)	55.780,00 kr.
2. Tabt arbejdsfortjeneste (efter fradrag for udbetalt sygedagpenge)	268.108,15 kr.
3. Varigt men (8 % ifølge Arbejdsskadestyrelsen)	55.920,00 kr.
4. Erhvervsevnetab (50 % ifølge Arbejdsskadestyrelsen)	<u>1.627.987,67 kr.</u>
I alt	<u>2.007.795,82 kr.</u>

Twisten for landsretten har alene vedrørt spørgsmålet om årsagssammenhæng mellem trafikuheldet og de gener, som Henrik _____ har i form af navnlig hovedpine og nakkesmerter. Spørgsmålet om fastsættelsen af Henrik _____'s samlede erhvervsindtægt i året forud for trafikuheldet den 16. april 2005 har ikke været en del af tvisten for landsretten.

Af et tillæg til taksatorrapporten af 31. maj 2005 fremgår, at der skulle anvendes følgende reservedele ved reparation af Henrik _____'s bil: bageste kofanger, bagpaneler, bagklap, højre baglygte og en holdeplade til lygte. Den samlede udgift til disse reservedele udgjorde ifølge rapporten 5.168 kr.

Forklaringer

Henrik _____ har afgivet supplerende forklaring for landsretten. Der er endvidere afgivet forklaring af Jesper _____

Henrik _____ har supplerende forklaret, at han ikke husker at have haft smerter af betydning efter det tidligere uheld den 23. februar 2002. Han fik ikke dengang en forværring af hovedpinen. Ved uheldet den 16. april 2005 var hans daværende ægtefælle og hans mindste datter med i bilen. Han var meget optaget af, hvad der måtte være sket med datteren, der sad på bagsædet bag ham i en autostol, idet han kunne mærke, at hun røg frem og ramte forsædet, da sammenstødet skete. Han tænkte ikke på, om han selv var kommet til skade og blev derfor ikke undersøgt på skadestuen. Han vurderer, at den bagfrakommende bil ramte ham med en hastighed på 40 – 60 km/t. Hele fronten på den bagfrakommende bil var smadret.

Da han ikke længere var i stand til at arbejde som før uheldet, fik han det psykisk dårligt. Han begyndte derfor at gå til psykolog. Han forsøgte over en periode på fire uger at komme tilbage i arbejdet som taxachauffør, men måtte erkende, at han ikke var i stand til det.

I 2001 blev han sygemeldt på grund af dårlig ryg. Han var da ansat ved Vester Kopi. Arbejdsforholdene der var meget dårlige, idet han bl.a. arbejdede ved et for lavt bord.

Jesper har forklaret, at han er taxavognmand. Han har afgivet erklæringen af 11. oktober 2005 om Henrik s sygefravær og arbejdede timer under ansættelse hos vidnet. Henrik havde været ansat i ca. to år, da han blev udsat for trafikuheldet den 16. april 2005. Vidnet er ikke bekendt med, om Henrik havde helbredsmæssige gener under kørslen. Henrik passede sin dagvagt. Efter uheldet forsøgte Henrik at genoptage arbejdet i samme omfang som tidligere, men det lykkedes ikke. Henrik har senere været ansat i fleksjob hos ham, vistnok i foråret 2009. Han mener, at Henrik kørte taxa et par dage om ugen, og han er ikke bekendt med, at han havde problemer med at klare arbejdet de dage. Efter knap et år ophørte Henrik hos vidnet og fortsatte hos en anden vognmand. Vedrørende den afgivne erklæring om Henriks sygefravær og arbejdede timer har vidnet selv opgjort antallet af timer og dage, men han er usikker på, om han selv har formuleret erklæringen i øvrigt.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten vedrørende årsagssammenhængen og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

Dommerne Lilholt og Erik P. Bentzen udtaler:

Henrik foretog den 16. april 2005 en kraftig opbremsning i sin bil, efter at en forankørende havde bremsset kraftigt op. Den kraftige opbremsning medførte, at en bil, som kom bagfra, ikke nåede at standse og derfor kørte op bagi Henrik s bil. Han har forklaret, at han vurderer, at den bagfrakommende bil havde en hastighed på 40 – 60 km/t ved sammenstødet. Under hensyn til oplysningerne om dels skaderne på Henrik

...s bil, dels omfanget af de skader, som Henrik ... g umiddelbart klagede over på skadestuen, er det ikke bevist, at sammenstødet skete med en hastighed som vurderet af Henrik ... På baggrund af de samme oplysninger lægger vi til grund, at sammenstødet skete med en betydeligt lavere hastighed.

Vi lægger efter indholdet af Henrik ...s lægejournal og udtalelsen fra Retslægerådet til grund, at han forud for uheldet den 16. april 2005 i flere år – foruden en lænderyglidelse – havde haft dels hovedpine i form af en blanding af spændingshovedpine og migræne, dels nakkesmerter, og at han indtog en ikke ubetydelig mængde smertestillende medicin, hvilket bl.a. fremgår af journaltilførsler den 21. maj 2002 (1.000 mg Brufen) og den 2. februar 2004 (600 mg Brufen). Under hensyn til indholdet af de mange lægejournaltilførsler kan det - uanset indholdet af Peter Duels speciallægeerklæring af 7. juni 2006 - ikke lægges til grund at Henrik ... ikke havde gener efter trafikuheldet den 23. februar 2002. Henrik ... har oplyst, at de subjektive gener blev forværret efter uheldet den 16. april 2005, men Retslægerådet har ikke kunnet angive sandsynligheden for, at denne forværring kan henføres til dette uheld alene.

Efter Retslægerådets udtalelse lægger vi endvidere til grund, at Henrik ... efter uheldet, hvor han var ude for et whiplash-traume, har udviklet et kronisk smertesyndrom, men at dette syndrom ikke er en direkte følge af uheldet. Henrik ... lider af kronisk hovedpine, men den er ifølge Retslægerådet ikke årsagsmæssigt relateret til uheldet, og Retslægerådet kan ikke udelukke, at den diskusprolaps, som Henrik ... blev opereret for i november 2005, har været til stede i meget lang tid og kan have bidraget til hans gener også tidligere i forløbet. Det fremgår således af journaltilførsel den 13. oktober 2004, at Henrik ... havde ”Vedvarende nakkegener med hovedpine og udstråling i begge OE siden trafikuheld for 2 år siden”.

Efter det anførte har Henrik ... ikke bevist, at hans gener i form af hovedpine og nakkesmerter er en følge af trafikuheldet. Erklæringerne fra tidligere vognmænd om Henrik ... sygefravær og antal af arbejdstimer kan, navnlig i lyset af den ikke ubetydelige mængde smertestillende medicin han indtog ifølge lægejournalen, ikke føre til en anden bedømmelse.

Vi stemmer derfor for at tage Forsikring A/S' frifindelsespåstand til følge.

Dommer Aage Flebo udtaler:

Af de af byretten anførte grunde finder jeg det tilstrækkeligt godtgjort, at det er færdselsuheldet den 16. april 2005, der har forårsaget de skader, som danner grundlag for Henrik _____s erstatningskrav.

Jeg stemmer derfor for at stadfæste byrettens dom.

Der afsiges dom efter stemmeflertallet.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal Henrik _____, betale sagsomkostninger for begge retter til _____ Forsikring A/S med i alt 249.000 kr. Beløbet omfatter 49.000 kr. til retsafgift og 200.000 kr. til udgifter til advokatbistand.

Beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand er inklusive moms, da _____ Forsikring A/S ikke er momsregistreret. Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet lagt vægt på sagens økonomiske værdi og dens omfang.

Da Henrik _____ har fri proces betales omkostningsbeløbet af statskassen.

Thi kendes for ret:

Appellanten, _____ Forsikring A/S, frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for begge retter til Nykredit Forsikring A/S med 249.000 kr.

De idømte sagsomkostninger, der skal betales inden 14 dage, forrentes efter rentelovens § 8 a.

Lilholt

Erik P. Bentzen

Aage Flebo
(kst.)

DOM

Afsagt den 18. maj 2010 i sag nr. BS 12, __

Henrik

mod

Forsikring A/S

Sagens baggrund og parternes påstande

Under denne sag, der er anlagt den 13. februar 2009, har sagsøgeren, Henrik _____, påstået sagsøgte, _____ Forsikring A/S, dømt til at betale 2.007.795,82 kr. med tillæg af nærmere angivne renter.

Sagsøgte har påstået frifindelse.

Der er tale om et erstatningssøgsmål.

Den 16. april 2005 var sagsøgeren udsat for et færdselsuheld - sagsøgte var ansvarsforsikrer af skadevolderens bil.

Færdselsuheldet skete på den måde, at sagsøger, der var taxachauffør, måtte bremse kraftigt op på grund af en forankørende bil, hvorved en bagvedkørende bil påkørte sagsøger bagfra med en hastighed i følge sagsøgeren på ca. 40 km/t.

Sagsøgeren indfandt sig med sin ægtefælle og mindreårige barn, der var passagerer i bilen, efterfølgende på skadestuen, Århus Kommune Hospital. Det hedder i skadejournalen, at sagsøgeren "klager over en lille smule hovedpine". Objektivt angiver sagsøgeren "at være velbefindende og have lidt smerter ned langs muskulaturen i ryggen, men ellers ingen klager".

Efterfølgende konsulterede sagsøger sin egen læge, idet han havde problemer med at udføre arbejdet som taxachauffør.

Skaden blev anmeldt til sagsøgte, som indhentede lægeerklæring af 26. april 2005, hvori der angives, at sagsøgeren vil forsøge deltidsarbejde, og at det angives som usikkert, hvor længe sygemeldingen skønnes at vare. Sagsøgte anerkendte erstatningspligten og udbetalte erstatning for reparation af skaderne på bilen ca. 17.586,73 kr. (taksatorrapport) og tabt arbejdsfortjeneste, medicin og behandlingsudgifter samt et beløb for svie og smerte. Disse beløb er fratrukket i sagsøgerens erstatningsopgørelse.

Sagsøgeren blev henvist til speciallæge. Det fremgår, at egen læge overfor denne havde oplyst, at sagsøgeren efter uheldet havde udviklet typiske whiplash-klager: hovedpine, koncentration ved bilkørsel, men der var ikke mistanke om diskusprolaps. Derfor henvises han til second option hos reumatolog.

I klientjournal for Hadsten Kommune, Fællesforvaltningen, er det angivet blandt andet, at sagsøgeren var sygemeldt fra den 18. april 2005 fra jobbet som taxachauffør på grund af uheldet. Arbejdstimetallet på de efterfølgende uger er nærmere angivet. Sagsøgeren oplyser, at hovedpinen er forværret og ikke forsvinder ved smertestillende tabletter, og at han ikke er i stand til at køre som taxachauffør - blandt andet, fordi han skal dreje hovedet, når han kører inde i byen. Det udtales blandt andet i egen læges statusbedømmelse til Hadsten Kommune, at sagsøgerens klager er typiske for såkaldt piskesmældslæsion, man har forsøgt sig med halvtidssygemelding, men da der tilkom forværring ultimo maj, er lægen bekymret for, om den fulde erhvervsevne kan lykkedes. "Det må de næste måneder vise".

Ved skrivelse af 22. juli 2005 udbad sagsøgte sig lægelig indsigt tilbage fra 2001 i anledning af blandt andet et tidligere færdselsuheld, som sagsøgeren havde været udsat for den 23. februar 2002.

Af de pågældende lægelige journaler fremgår det blandt andet, at sagsøger har en medfødt Scheurmann (ryglidelse), og at han altid i et vist omfang har været plaget af stivhed og smerter i ryg og nakke, samt lejlighedsvis hovedpine uden at dette dog har betydet sygefravær fra hans job som taxachauffør. Det fremgår, at sagsøger har haft mangeårige rygproblemer og laver daglige øvelser i kombination med Brufen. Den 20. marts 2002 beskrives megen hovedpine, og at han er bange for piskesmæld.

Uheldet den 23. februar 2002 skete på den måde, at sagsøgeren holdt stille foran rødt lys, da han blev påkørt bagfra. Han var efterfølgende på skadestuen.

I skadesjournalen gengives sagsøgerens medicinering for angiveligt hovedpinetendens i mindst 10 år.

Den 21. maj 2002 ordineres han af egen læge maksimalt depotmedicin Brufen. (1000 mg). Det angives den 28. august 2002, at anfald af spændingshovedpine ca. en gang om måneden nemt kan vare en uges tid, dog uden opkastning, og har varet i flere år, også før han begyndte at køre taxa. Han går stadig til kiropraktor på grund af sin Scheurmann. Den 28. august 2002 beskrives en vis bedring.

Til sagen foreligger epikrise Århus Kommune Hospital den 23. februar 2002, aktionsdiagnose: Overfladisk læsion på halsen uden specifikation. Det

angives, at han henvender sig i skadestuen nogle timer efter uheldet med ganske let hovedpine til et almindeligt tjek-op, angiver ingen smerter i nakke eller øvrige traumer. I perioden fra første uheld til andet uheld beskrives i journalen flere tilfælde af spændingshovedpine og klage over smerter fra lænd. Hovedpinen betegnes som ret kraftig, undertiden ledsaget af kvalme. Den kommer meget præcist en gang om måneden. Det beskrives den 21. december 2004, at sagsøgeren har fået hold i lænderyggen, fremkommet ved at løfte datterens hovedpude og dyne. Klager fortsat over føleforstyrrelser, rygsmerter, følelsesløshed og hyppige gener fra nakken.

I journalen beskrives efter uheldstidspunktet den 16. april 2005 blandt andet:

"...

21-04-05:

Det går skidt med nakken efter nyt trafikuheld. Vil gerne genundersøges

....

26-4-05:

obj: Ses ryggen med øget thoracalkyfose. Nakkens bevægelighed er stort set fri, men med smerter i yderstillingerne. Der er ømhed sv svarende til nakkefæster.

...

henvises til fysioterapi.

18-05-05:

Starter i dag hos Johnny i Malling.

26-05-05:

Har haft opblussen i nakkesmerter i forbindelse med at han kom til at tage en lang arbejdsdag på 10 timer.

27-05-05:

I dag kørt 50 km og har nu svær hovedpine. Kan nu ikke klare mere.

31-05-05:

Drøftes blandt andet udtrapning af Mandolgin.

Vi har en del notater vedrørende rygproblematik og mb. Scheurmann igennem en årrække. Herudover hovedpinetendens.

Desuden har jeg selv ... vurderet på whiplashlignende smerter i nakke og varierende ud i OE efter trafikuheld 23/2-2002. Han har dog fornyligt præciseret at disse smerter var af en betydeligt lettere kaliber end de nuværende, der er kommet efter det nye trafikuheld. Det fremgår også, at der ikke rigtigt var nogle kontakter efterfølgende til tidligere læge vedrørende dette trafikuheld (frasat en lille kontakt 30/3-2002)..."

I journalen anføres i notat af 23. juni 2005 i anledning af, at sagsøgers advokat har bedt om kommentarer til et tidligere notat om nakkesmerter blandt andet:

"...Han har efterfølgende oplyst over for mig, at generne efter dette uheld ikke tåler sammenligning med de symptomer der er kommet efter trafikuheldet 16. april 2005, men var meget mildere. At der er tale om forværring er bestemt

også den opfattelse, jeg selv har fået ved konsultationerne.

...

Ved gennemlæsning af journalen fra tidligere læge er der i de notater, jeg har adgang til, ikke oplysninger om lægekontakt i umiddelbar tilslutning til dette uheld. Dette bortset fra et kort notat fra 20. marts 2002, hvori der anføres at der klages over megen hovedpine og at han er bange for piskesmæld...".

På det foreliggende grundlag afviste sagsøgte at dække yderligere krav vedrørende tabt arbejdsfortjeneste m.v., idet man angav, at man ikke fandt årsagssammenhæng mellem skaden den 16. april 2005 og sagsøgerens aktuelle sygdomsmeddeling og ophør af erhvervet som taxachauffør. I samme skrivelse konstaterede sagsøgte, at sagsøgers nuværende gener altovervejende må tilskrives de svære forudgående gener.

I 2 arbejdsgivererklæringer er det anført, at sagsøgeren i perioden fra 23. oktober 2001 til 16. marts 2003 har haft i alt 8 sygedage, nemlig 3 i 2002 og 5 i 2003. Endvidere har sagsøgeren hos en anden taxavognmand haft 11 sygedage i 2003 og 4 sygedage i 2004, altså i alt 15 sygedage. Efter skadens indtræden frem til den 11. oktober 2005 har der været 144 sygedage, hvorved bemærkes, at sagsøgeren var fraværende en månedstid på grund af et slemt hold i ryggen. Fra begge arbejdsgivere beskrives sagsøgers arbejdsindsats som særdeles positiv.

I en skrivelse af 12. september 2005 har sagsøgers egen læge "til rette vedkommende" angivet, at begrundelsen med, at der forud for ulykken var betydelige og svære ryg- og nakkegener, set fra lægens synsvinkel ikke er en korrekt afgørelse, idet intensiteten af generne ganske betydeligt er forøget efter uheldet.

Efter dette tidspunkt skete der ikke nogen bedring i sagsøgerens tilstand, og i september 2005 blev han henvist til undersøgelse af speciallæge Peter Duell, Ortopædisk Hospital, Århus. Der blev foretaget MR-skanning og herefter udført operation af nakkehvirvler den 9. november 2005.

Det fremgår af nævnte hospitals journal, at der efter operationen stadig er hovedpine, men ingen smerter i armen, således at der i det hele er tale om symptomforbedringer uden tilsyneladende permanent karakter.

I skrivelse fra egen læge til Hadsten Kommune af 31. januar 2006 anføres det, at operationen var

"med god virkning på de radikulære gener - d.v.s. på de gener der alene kan tilskrives prolapsen. De gener, der kan tilskrives piskesmældet består imidlertid: belastningsrelaterede nakkesmerter, hovedpine, hurtig udtrætning og koncentrationsbesvær.

...

Derfor kan det ikke forventes, at H. kan vende tilbage til sit tidligere erhverv som taxachauffør, heller ikke på deltid. Vi har gjort forsøg på samme

..."

Det fremgår, at sagsøgte hidtil havde fundet en speciallægeerklæring overflødig - der henvises til korrespondance i sagen herom, men at man den 23. marts 2006 oplyste, at man havde anmodet overlæge Peter Duel, Neurokirurgisk afdeling, Århus, som havde udført operationen den 9. november 2005, om at udfærdige en speciallægeerklæring. I denne erklæring dateret 7. juni 2006 anføres det blandt andet, at grundlaget for erklæringen er overlægens kendskab til sagsøgeren i forbindelse med tidligere indlæggelse og operation, at der af sagsakter foreligger journal fra denne indlæggelse og notat fra egen læge i perioden fra 2002 til 2005, og at overlægen er gjort opmærksom, at der også foreligger en skade fra 2002.

Det hedder endvidere:

"...Tidligere skade: februar 2002 involveret i færdselsuheld som taxachauffør i bil. Holdt ved fodgængerovergang. Blev påkørt bagfra af anden bil. Havde ingen gener efter dette. Ingen sygedage. Klaret sit arbejde som taxachauffør siden uden problemer, op til 16 timers kørsel dagligt. Allerede dagen efter denne skade arbejdet maksimalt."

Det anføres under aktuelt, at tilstanden i de før operationen bestående gener ikke har ændret sig siden, og at sagsøgeren fortsat klager over hovedpine, hukommelsesproblemer, koncentrationsbesvær, irritabilitet, nakkesmerter, sovende fornemmelser i højre hånd og træthed.

Det hedder i erklæringens konklusion:

"...Skadelidte har ved ulykken pådraget sig en forvridning i halshvirvelsøjlen og har udviklet kronisk smertesyndrom med de beskrevne gener til følge. Ved ulykken formentlig også beskadiget båndskive mellem 6. og 7. nakkehvirvel, men der har kun været kortvarig effekt af operation for dette i november 2005. Tilstanden må opfattes som værende stationær nu. Det virker realistisk, at man forsøger med arbejdsprøvning for at vurdere skadelidtes erhvervsevne. Jeg tvivler på, at han vil kunne genoptage sit tidligere arbejde som taxachauffør, idet der er udtalte gener i forbindelse med længere tids siddende stilling. Kan dog først endeligt afgøre arbejdsforholdene, når han har gennemgået arbejdsprøvning: Såfremt skadelidte kan skaffe job med flere arbejdsstillingskift og hvor der ikke er nogen belastende arbejdsopgaver, kan han muligvis klare et sådant arbejde på nedsat tid.

Diagnose: følger efter forvridning i halshvirvelsøjlen.
kronisk smertesyndrom..."

Sagen blev forelagt Arbejdsskadestyrelsen, som i en udtalelse af 23. november 2007 fremkom med en vejledende udtalelse i sagen, hvor det varige mén blev fastsat til 8% og erhvervsevnetabet til 50%.

Det hedder i udtalelsen blandt andet:

"Vi vurderer, at Henrik [redacted] har gener fra nakken som følge af ulykken den 16. april 2005.

Ved speciallægens objektive undersøgelse blev der fundet nedsat bevægelighed i halshvirvelsøjlen og ømhed af torntappe og nakkefæster og muskulaturen langs med halshvirvelsøjlen og skulderåg.

...

Vi vurderer at Henrik : samlede gener fra nakken kan sammenlignes med de angivne gener i tabellens punkt B.1.1.4, svarende til et mén på 15 procent.

Det er vores vurdering, at cirka halvdelen af de aktuelle gener fra nakken kan tilskrives ulykken den 16. april 2005, og at cirka halvdelen er forudbestående gener.

I denne vurdering er indgået, at Henrik ifølge de lægelige oplysninger allerede i et vist omfang havde nakkegener med hovedpine og udstråling til armene på tidspunktet for aktuelle ulykke.

Vi har herefter vurderet méngraden som følge af ulykken den 16. april 2005 skønsmæssigt til 8 procent..."

Vedrørende erhvervsevnetab finder Arbejdsskadestyrelsen, at

"...det må antages at (sagsøgeren) ville eller burde kunne arbejde 15-20 timer om ugen. Det svarer til en arbejdstidsreduktion på cirka halvdelen.

...

Vi vurderer på den baggrund erhvervsevnetabet som følge af ulykken den 16. april 2005 skønsmæssigt til 50%..."

Til sagen foreligger årsopgørelser 2000-2005, kopi af lønsedler, dagpengespecifikationer og sociale akter fra kommunen.

Sagen har været forelagt Retslægerådet, som den 16. november 2009 har besvaret de stillede spørgsmål således:

"...Spørgsmål A:

Retslægerådet bedes oplyse hvilke lidelser, der kan konstateres hos sagsøgeren umiddelbart efter færdselsuheldet den 16. april 2005.

Sagsøger var 16.04.05 udsat for et færdselsuheld som fører af bil (taxa). Forankørende bil bremsede op, og sagsøger forsøger at bremse, men bliver påkørt bagfra. Kørte selv videre til skadestuen, Århus Sygehus. I skadestuenotatet er beskrevet, at sagsøger klager over en lille smule hovedpine og smerter langs muskulaturen i ryggen. Afsluttes uden behandling. Fra samme aften tiltagende hovedpine og nakkesmerter. Set af egen læge to dage efter ulykkestilfældet. Denne fandt ømhed af nakkemusklere og let indskrænket bevægelighed af nakken, og sagsøger fik smertestillende medicin og henvisning til psykolog.

Sagsøger har siden haft en række subjektive gener: konstant hovedpine med periodisk forværring, konstante nakkesmerter med periodisk forværring, sovende fornemmelser i højre hånd (beskrevet første gang i egen læges journal 10 dage efter ulykkestilfældet), hukommelses- og koncentrationsbesvær samt øget irritabilitet og nedsat toleranceevne (beskrevet første gang i journal fra ortopædisk hospital i Århus 07.09.05).

På grund af vedvarende gener i højre arm udføres MR-scanning af halshvir-

velsøjlen 19.09.05, og denne viser en lille diskusprolaps mellem 6. og 7. hals-hvirvel. Sagsøger opereres for denne prolaps 09.11.05. Efter operationen er der gradvis bedring af nakkesmerter og smerter i højre arm, men generne forværres dog igen i januar 2006, og en MR-scanning i april 2006 giver ikke nogen forklaring på de vedvarende smerter. Sagsøger har uden varig virkning modtaget fysioterapibehandling, psykologsamtaler og smertestillende medicin.

Det er Retslægerådets vurdering, at sagsøger har været udsat for et whiplash-traume. Der kunne ikke umiddelbart efter ulykkestilfældet konstateres abnorme objektive fund, trods subjektive klager. Dette er karakteristisk for whiplash-traumer.

Spørgsmål B:

Er der i det foreliggende lægelige materiale holdepunkter for at fastslå, at sagsøger som følge af uheldet den 16. april 2005 har kognitive gener i form af hukommelses- og koncentrationsbesvær?

Det bedes i denne sammenhæng oplyst, om der i tiden efter færdselsuheldet den 16. april 2005 forelå sådanne brosymptomer, der almindeligvis betragtes som karakteristiske for en hjernerystelse.

Kognitive gener i form af subjektiv hukommelses- og koncentrationsbesvær nævnes første gang i journal fra ortopædisk hospital i september 2005 og desuden i egen læges journal i maj 2006 i forbindelse med, at der også tilkommer humørændringer, og endelig i speciallægeerklæringen ved Peter Duel i juni 2006.

Det er Retslægerådets opfattelse, at sagsøger har udviklet kronisk smertesyndrom, og at de subjektive kognitive klager er en del af dette syndrom. Et kronisk smertesyndrom kan opstå som følge af en række forskellige forhold og uden kendt årsag. Med henvisning til besvarelsen af spørgsmål C-F er det Retslægerådets vurdering, at - om end ulykkestilfældet 16.04.05 kan have bidraget i et ikke nærmere vurderbart omfang til udviklingen af kronisk smertesyndrom - syndromet er ikke en direkte følge af ulykkestilfældet.

Spørgsmål C:

Havde sagsøgeren før uheldet den 16. april 2005 en lænderyglidelse?

I bekræftende fald bedes det oplyst, om der er sammenfald mellem sagsøgerens gener før henholdsvis efter uheldet den 16. april 2005.

Såfremt Retslægerådet vurderer, at der er sammenfald mellem generne, bedes det oplyst, om der efter den 16. april 2005 er indtrådt en forværring af sagsøgerens lænderyglidelse, og i bekræftende fald om en eventuel forværring med overvejende sandsynlighed kan henføres til færdselsuheldet den 16. april 2005.

Forud for ulykkestilfældet 16.04.05 har sagsøger haft en lang historie med lænderygsmarter, hovedpine og nakkesmerter med talrige lægekontakter siden 1983. Ryganamnesen har også påvirket sagsøgers tilknytning til jobfunktion. Han har haft flere forløftningstraumer, og i forbindelse med en anmeldt arbejdsulykke i 1995 erklæres sagsøger uarbejdsdygtig til rygbelastende arbejde. Han har efterfølgende uændrede ryggener og talrige lægekontakter og også sygemelding og overgår i 2001 til at arbejde som taxachauffør. Det fremgår endvidere af egen læges journal (notat 21.05.02), at sagsøger har haft hovedpinetendens i mindst 10 år, tolkes som en blanding af spændingshovedpi-

ne og migræne. Der har været talrige lægekontakter på grund af denne hovedpinetendens både før og efter ulykkestilfældet 16.04.05.

23.02.02 blev sagsøger udsat for påkørsel bagfra og henvendte sig i skadestuen nogle timer efter med let hovedpine. Der var, fraset ømhed i nakkefæster, normal objektiv undersøgelse. Efter dette whiplash-traume var der nogen hovedpine, som blev drøftet med egen læge 20.03.02, og i perioden fra februar 2002 til april 2005 var der flere kontakter for hovedpine og nakkesmerter. Ifølge egen læges erklæring og speciallægeerklæring ved Peter Duel har sagsøger angivet, at whiplash-traumet 16.04.05 førte til forværring af smerterne.

Det er således Retslægerådets vurdering, at sagsøger forud for uheldet 16.04.05 havde en kronisk lænderyglidelse, og at der er et vist sammenfald mellem sagsøgers gener før og efter uheldet 16.04.05 for så vidt angår hovedpine og nakkesmerter. Sagsøger har selv angivet, at de subjektive gener er forværret efter ulykkestilfældet 16.04.05. Retslægerådet kan ikke nærmere angive sandsynligheden for, at denne forværring kan henføres alene til færdselsuheldet 16.04.05.

Spørgsmål D:

Retslægerådet bedes oplyse hvilke skader, sagsøgeren pådrog sig ved færdselsuheldet den 23. februar 2002.

Er der holdepunkter for at antage, at sagsøgeren ved færdselsuheldet den 23. februar 2002 pådrog sig varige gener, og i bekræftende hvilke?

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål C.

Spørgsmål E:

Er det muligt for Retslægerådet at vurdere hvilke, om nogle, af sagsøgerens gener, der kan henføres til uheldet den 23. februar 2002, henholdsvis færdselsuheldet den 16. april 2005?

Det er ikke muligt for Retslægerådet nærmere at vurdere, hvilke af sagsøgers senest beskrevne subjektive gener, der kan henføres til uheldet 23.02.02, færdselsuheldet 16.04.05, forud bestående lænderyglidelse før 23.02.02, eller eventuelt andre faktorer, som kan bidrage til udvikling af kronisk smertesyndrom.

Spørgsmål F:

Retslægerådet bedes oplyse, om der er holdepunkter for at antage, at sagsøgeren lider af migræne og/eller hovedpine.

Det bedes i den sammenhæng oplyst, om disse gener er en følge af færdselsuheldet den 16. april 2005, og/eller om generne var til stede allerede før uheldet den 16. april 2005.

I det omfang det antages, at sagsøger havde tilsvarende gener allerede før uheldet den 16. april 2005 ønskes det oplyst, om der er holdepunkter for at fastslå, at disse gener som følge af de påvirkninger, sagsøger blev udsat for ved uheldet, i tiden herefter er blevet forværrede.

Det er Retslægerådets vurdering, på baggrund af egen læges journal, at sagsøgeren lider af kronisk hovedpine, som både omfatter spændingshovedpine og lejlighedsvis anfald af migræne. Sagsøgers hovedpinesygdom var til stede allerede før uheldet 16.04.05 og er ikke årsagsmæssigt relateret til uheldet. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål C.

Spørgsmål G:

Sagsøgeren blev den 5. november 2005 opereret for diskusprolaps.

Er der årsagssammenhæng mellem den hos sagsøgeren konstaterede diskusprolaps og færdselsuheldet den 16. april 2005?

Kan det antages, at sagsøgers gener i forløbet, både før og efter færdselsuheldet den 16. april 2005 har haft grundlag i de forandringer, der senere førte til den konstaterede diskusprolaps.

En mindre diskusprolaps i halshvirvelsøjlen kan opstå spontant eller i forbindelse med traumer og kan være med symptomer eller uden symptomer. Sagsøger fik konstateret tilstedeværelse af diskusprolaps efter ulykkestilfældet 16.04.05.

Retslægerådet kan ikke nærmere vurdere, om diskusprolapsen er årsagsmæssigt relateret til ulykkestilfældet 16.04.05, men de radikulære symptomer (symptomer fra tryk på nerverod) er ikke beskrevet forud for ulykkestilfældet 16.04.05. Det kan ikke udelukkes, at diskusprolapsen har været til stede i meget lang tid, og at den har bidraget til sagsøgers gener også tidligere i forløbet.

Spørgsmål H:

Retslægerådet bedes oplyse, om sagsøgeren har lidelser relateret til nakken.

Det bedes oplyst, om disse eventuelle gener er en følge af færdselsuheldet den 16. april 2005, herunder om generne adskiller sig fra de nakkegener, der er beskrevet i egen læges journal i bilag 13 vedrørende perioden forud for den 16. april 2005.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål C.

Spørgsmål I:

Retslægerådet bedes oplyse, om sagsøgeren lider af psykiske gener, depression eller lignende.

Det bedes oplyst, om disse gener med overvejende sandsynlighed er en følge af færdselsuheldet den 16. april 2005, og/eller om generne må henføres til andre forhold, herunder hvilke, hvis det er muligt for Retslægerådet at vurdere.

Psykiske gener er beskrevet i egen læges journal første gang i august 2002, hvor der er beskrevet hallucinationer og også (sjældent) misbrug af hash, og hvor sagsøger sættes i antipsykotisk behandling. Psykiske gener er også beskrevet i notater fra psykologsamtaler i 2005, og i egen læges journal i 2005 anføres søvnforstyrrelser og senere i maj 2006 depressive symptomer, hvor sagsøger sættes i antidepressiv behandling. Der foreligger ikke i de lægefaglige akter vurdering ved speciallæge i psykiatri. Det er Retslægerådets vurdering, at sagsøger har haft psykiske symptomer igennem flere år, at disse ikke er årsagsmæssigt relateret til ulykkestilfældet, men at de kan have bidraget til udviklingen af det kroniske smertesyndrom.

Spørgsmål J:

Er sagsøgers rygger gener almindeligt forekommende i den danske befolkning, også hos personer der ikke har været udsat for traumer eller anden ekstraordinær fysisk belastning?

Ja.

Spørgsmål K:

Ifølge speciallægeerklæring, udarbejdet af Peter Duel den 7. juni 2006 (sagens bilag 28), lider sagsøgeren af sovende fornemmelser i højre hånd, træthedsfornemmelse og øget irritabilitet.

Kan disse gener efter Retslægerådets opfattelse henføres til færdselsuheldet den 16. april 2005?

Med hensyn til de psykiske symptomer henvises til besvarelsen af spørgsmål C og I. Med hensyn til sovende fornemmelse i højre hånd er det Retslægerådets vurdering, at disse er relateret til den påviste diskusprolaps.

Spørgsmål L:

Overlæge Peter Duel anfører i speciallægeerklæring af 7. juni 2006 på side 2 under afsnittet "tidligere skade", at sagsøgeren ingen gener havde efter færdselsuheldet i februar 2002.

Er denne oplysning efter Retslægerådets opfattelse i overensstemmelse med indholdet af de lægelige akter, herunder særligt egen læges journal for perioden 2002 frem til uheldet den 16. april 2005?

Har forudsætningen omkring betydningen af færdselsuheldet i februar 2002 efter Retslægerådets opfattelse haft betydning for Peter Duels konklusioner i speciallægeerklæringen i bilag 28, side 4, og i bekræftende fald hvilken betydning?

Ifølge egen læges journal var der gener efter ulykkestilfældet i februar 2002 og frem til uheldet 16.04.05 i form af hovedpine og nakkesmerter.

Spørgsmål M:

Giver sagen i øvrigt Retslægerådet anledning til bemærkninger?

Nej..."

Forklaringer

Henrik _____ har forklaret blandt andet, at det sidste uheld skete på den måde, at den forankørende bil bremsede kraftigt op, hvilket sagsøgeren derfor også var nødsaget til - den 3. bil i rækken nåede ikke at bremse, men kørte op bag i sagsøgerens bil. Da sagsøgerens ægtefælle, der et år tidligere havde været udsat for et trafikuheld med stadige gener i nakkeregionen, og hans lille datter, der var passagerer i bilen, kom i første række, kørte han straks til skadestuen, hvor de blev undersøgt. Ægtefællen og datteren fik halskrave på, men det var først senere, at sagsøgeren fik rigtig ondt som følge af uheldet - nemlig da han om aftenen skulle slappe af og stresse ned og fik en forfærdelig hovedpine. Allerede en uge efter fik han smerter i armen, uden at han i begyndelsen tænkte over, hvad det kunne være, men efterhånden blev det meget generende. Han tabte ting ud af sin hånd og fik nedsat følesans i denne. Disse symptomer forværres hen over sommeren og førte i sidste ende til operationen den 9. november 2005 for diskusprolapsen i hals/skulder. Efter operationen kom der hurtig bedring, og den ubehagelige snurren i hånden forsvandt, men følgerne i øvrigt efter færdselsuheldet var der

stadigvæk, og han følte, at både hans førlighed og reflekser var meget generet. Før uheldet havde han indimellem - ca. en gang om måneden - hovedpine eller migræne, men ikke mere end det er tilfældet for mange mennesker, og han kunne altid passe sit arbejde. Han vil sige, at den ændring, der skete efter uheldet, var en tyvedobling af problemerne. Der opstod fryseførmelser, kvalme og synsforstyrrelser, og han kunne ikke koncentrere sig, når det var slemt. I disse situationer kunne han simpelthen ingenting foretage sig.

Omtalte Scheurmann er en medført ryglidelse, som førte til stivhed i ryggens midtersektion, men aldrig mere end at han altid har kunnet leve med det. Hans Scheurmann har aldrig medført sygdommeldinger.

Uheldet i 2002 var forårsaget af en spritbilist, der påkørte hans taxa bagfra, mens han var ved at sætte kunder af. Han stod ud og skældte ud. Gerningsmanden stak af, men blev senere anholdt af politiet. I følge Århus Taxas forskrifter opsøgte han skadestuen, men havde ingen gener og blev ikke på noget tidspunkt sygemeldt på grund af uheldet. De materielle skader var begrænsede. Kofangeren var ridset, og der skulle en ny baglygte på. Dagen efter kørte sagsøgeren fuldt 13-14 timers vagt i taxa. Han vil ikke afvise, at han med sin læge kan have drøftet muligheden af en discusdegeneration efter førstnævnte uheld, men det han især var betænkelig ved, var, om han skulle have arvet en familiedisponeret migræne. Uheldet i 2002 blev ikke anmeldt, hverken som arbejdsskade eller forsikringsretligt.

Forud for uheldet i 2002 lå hans arbejdsuge normalt på 72-100 timer, idet han startede sit arbejde som taxachauffør tidlig morgen, og indtil han hentede børnene hjem fra børnehaven, samt kørsel lørdag og søndag. Hans ansættelse var 100% baseret på provisions aflønning, og ferier var uden løn. Efter det sidste uheld var han sygemeldt fuldtids fra midten af april 2005, men forsøgte kort efter opstart i begyndelsen af maj på deltid. Efter en kort periode fuldtids måtte han opgive dette på grund af træthed - arbejdsgiveren kunne ikke være tjent med, at han kørte hjem, når han følte sig træt eller dårlig tilpas. Ultimo maj var han fuldtidssygemeldt i to uger.

Arbejdsprøvningerne var ikke nogen succes. Den første gik i vasken på grund af arbejdsgiverens forhold, den næste var heller ikke god. Han havde ondt i ryggen ved opstart, og der var problemer med lønudbetalingen. Efter en tids sygdoms melding fik han fleksjob hos Arbejdstilsynet, hvilket gik rigtig godt i starten, hvor han lavede forskelligt betjentarbejde, men han gik ned på, at der skulle flyttes kontorinventar, hvilket han ikke kunne holde til. Han havde store smerter i nakke og hals m.v. Et fleksjob hos Råd & Dåd gik heller ikke for godt, idet han ikke ret godt tålte at stå meget og gå meget. Til sidst fik han et job som bartender, og det gik meget godt, men han er nu startet på fleksjob i sit gamle fag, nemlig taxakørsel. Det er aftalt, at han skal køre 15 timer om ugen fordelt på to dage, hvilket passer meget godt også med det familiemæssige mønster. I øjeblikket kører han mest fredag og lør-

dag nat, idet han har det bedst om natten - om dagen bliver han ofte påvirket af lyset. En kontakt via Forsikringsselskabernes Rehab var en stor hjælp for ham - man hjalp ham med at formidle kontakt til de sociale systemer, udfyldte skemaer til brug for kommunale instanser m.v.

Før uheldet indtog han Brufen en gang dagligt, 600 mg, efter uheldet optrappede han til 3-4 Ibruprofen i døgnet, 600 mg + almindelige hovedpinetabletter f.eks. Pamol, et par stykker, samt 3 gange Renadom efterhånden øget til maksimal dosis. Sidstnævnte blev udtrappet efter et års tid, da han var blevet immun overfor det og efter et par år den øvrige medicin, idet han havde fået maveproblemer på grund af samme.

Før uheldet havde fysioterapi haft en vis virkning på spændingshovedpinen, men ikke meget, og senere lykkedes det ikke "selv Johnny i Malling", der er specialist i Whiplash-skader at få ordentlig bund i ham. Herefter foretrak han at opgive fysioterapi og leve med smerterne og undgå udgifterne.

Parternes synspunkter

Parterne har i deres procedure i det væsentligste henvist til påstandsdokumenterne, der er sålydende:

Sagsøgeren har gjort gældende,

at sagsøger den 16. april 2005 uden egen skyld var impliceret i et færdselsuheld, og at sagsøgte skal anerkende erstatningspligten fuldt ud,

at der skal udbetales erstatning efter Erstatningslovens regler, herunder svie og smerte, tabt arbejdsfortjeneste, varigt mén og erhvervsevnetab,

at det varige mén skal fastsættes til 8% og erhvervsevnetabet til 50% i henhold til Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 23. november 2007,

at der er årsagssammenhæng mellem nævnte færdselsuheld og sagsøgers sygeperiode og helbredstilstand og funktionsniveau,

at Retslægerådets besvarelse af 16. november 2009 ikke medfører, at det varige mén eller tab af erhvervsevne skal fastsættes anderledes end som sket i Arbejdsskadestyrelsens vurdering af 23. november 2007,

at sagsøger ved lægeundersøgelser mv. har givet alle relevante og korrekte oplysninger,

at sagsøger ikke før skadestidspunktet havde helbredsgener af betydning for erhvervsevnen,

at sagsøger gennem de seneste 4 år forud for skaden har haft fuldtidsarbejde

som taxachauffør med 9-10 timers daglig arbejdstid og et sygefravær på langt under det sædvanlige,

at årslønnen skal fastsættes til kr. 330.000 (2005-niveau) i henhold til Erstatningsansvarslovens § 7 stk. 1.

Sagsøgte har gjort gældende,

1. Årsagssammenhæng:

Det bestrides, at der er årsagssammenhæng mellem hændelsen den 16. april 2005 og sagsøgers sygdoms melding efter 9. maj 2005, ligesom det bestrides, at der er årsagssammenhæng mellem sagsøgers varige gener og færdselshændelsen.

Henrik [redacted]s initiale gener var beskedne, og forværring indtræder først så sent, at det ikke kan lægges til grund, at der har været de for en årsagssammenhæng fornødne brosymptomer.

Det må i overensstemmelse med Retslægerådets besvarelse af 16. november 2009 af parternes spørgsmål lægges til grund, at Henrik [redacted] har udviklet et kronisk smertesyndrom, og at det ikke kan afgøres om - og i givet fald i hvilket omfang - hændelsen den 16. april 2005 har haft indflydelse på udviklingen af dette syndrom.

Selvom Retslægerådet som angivet i svaret på spørgsmål B angiver, at hændelsen "kan have" bidraget til udviklingen, er det ikke godtgjort, at der rent faktisk er den fornødne sammenhæng.

Der er heller ikke, jf. Retslægerådets svar på spørgsmål G holdepunkter for at fastslå, at en senere konstateret diskusprolaps kan relateres til færdselsuheldet.

Det må ved bevisvurderingen tillægges betydning, at Henrik [redacted] ikke har givet retvisende oplysninger i forbindelse med den forudgående lægelige udredning.

2. Erstatningskravets størrelse:

Det er ikke godtgjort, at Henrik [redacted] har været sygemeldt i erstatningsansvarslovens § 3's forstand, i den periode for hvilken der kræves godtgørelse.

Det bestrides, at der er grundlag for at opgøre årslønnen som sket i bilag 38.

Der skal ved beregning af årsløn i modsætning ved beregning af tabt arbejdsfortjeneste ikke tillægges feriegodtgørelse.

Sagsøgeren har proceduremæssigt fremhævet, at Arbejdsskadestyrelsen i sin erklæring har foretaget fradrag angående varigt mén for sagsøgerens lidelser forud for færdselsuheldet den 16. april 2005 i form af spændingshovedpine, mangeårige gener, månedlige hovedpineanfald, medicinering m.v. Arbejdsskadestyrelsen har ikke foretaget fradrag i forhold til erhvervsevnetabet, der er anslået til 50%, idet sagsøgeren ubestridt har været i stand til at passe sit arbejde. Angående Scheurmann har sagsøgeren levet fint med den, og der skal ses helt bort fra denne gene. Det samme gælder med hensyn til, at sagsøgeren var fraværende i en måned i anledning af et hold i ryggen, hvor han fik udbetalt dagpenge. Efter uheldet i 2002 genoptog han samme dag sit arbejde uden sygemelding, og speciallægen var bekendt med uheldet og det omtalte lægelige materiale - og sagsøgerens oplysninger til sagen er i givet fald uden betydning for bedømmelsen. Sagsøgeren klagede ganske kort efter uheldet i anledning af symptomer i nakken, der forværres frem til operationstidspunktet. De lægelige udtalelser bekræfter denne udvikling, senest speciallægeerklæring af 7. juni 2006 fra overlæge Peter Duel. Retslægerådet har i besvarelse af spørgsmål A angivet sagsøgerens lidelser efter uheldet. I besvarelsen af spørgsmål G anføres, at symptomer fra nerverodstryk ikke forfandtes forud for ulykken. Retslægerådet udtaler sig *lægeligt* - i den samlede vurdering skal indgå en række juridiske bedømmelser, som ikke nødvendigvis fører frem til det samme resultat som Retslægerådets. Med hensyn til de enkelte poster bemærkes særskilt, at tabt arbejdsfortjeneste er beregnet fra sagsøgt afvisning af yderligere erstatning frem til sagsøger bevilges fleksjob. Sagsøgte har ikke fremsat indsigelser herimod. Det samme gælder med hensyn til posten varigt mén. Vedrørende erhvervsevnetabet er der henvist til 2 arbejdsgivererklæringer. Den foretagne årslønsberegning skal lægges til grund. Særligt med hensyn til feriepenge bemærkes, at da sagsøger angiveligt ikke har haft løn i ferieperioder, skal de medtages nu i opgørelsen - sagsøger er provisionslønnet. Særligt med hensyn til omkostninger bemærkes, at der forud for sagsanlægget har ligget et betydeligt advokatarbejde siden juni 2005 svarende til 28 advokattimer og efter dette tidspunkt ca. 60 advokattimer.

Sagsøgte har proceduremæssigt fremhævet, at beviskravene til årsagssammenhæng er de sædvanligt gældende ifølge retspraksis. I erstatningssager vil der ikke blive lagt afgørende vægt på hverken skadelidtes eller skadelidtes læges udtalelser. I sagen er flere af sagsøgerens angivelser om medicinering og tidspunkter for skadernes optræden og udvikling ikke i overensstemmelse med de øvrige oplysninger i sagen. Det er ligeledes fast praksis, at der må lægges afgørende vægt på Retslægerådets udtalelser, som på væsentlige punkter fastslår, at der er en mulig årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet og nogle af sagsøgerens gener, men heller ikke mere. Der kan i et vist omfang være tale om noget subjektivt, men ikke objektivt belæg for en årsagssammenhæng. Den kroniske hovedpine er ikke tillagt betydning i sagen, og besvarelsen omkring prolapsen kan ikke tages til indtægt for årsagssammenhæng, måske bortset fra angivelsen af tilkommet rodtryk.

Symptomerne herved aktualiseres ikke så tidligt som angivet af sagsøgeren, men først hen i november, før han undersøges forud for operationen. I følge Retslægerådet består generne fortsat. Det samme gælder for andre gener og medicineringen for samme, og sagsøgers forklaring om en tyvedobling harmonerer ikke med den medicinering, der fremgår af de lægelige udtalelser. Sagsøgers udtalelse overfor overlæge Peter Duel gengivet i dennes erklæring, som "ingen gener efter uheldet i 2002" er ikke retvisende. Der var tale om en beskeden fysisk påvirkning ved uheldet uden særlige skader. Som det fremgår af Nykredits brev af 1. september 2005, har man allerede på baggrund af egen læges journal kunnet konstatere, at der var betydelige og svære forudbestående ryg- og nakkegener, og alt i alt er der i sagen angivet væsentlige forudbestående forhold, der kan forklare udviklingen. Det bestrides, at der er grundlag for fastlæggelse af omkostninger i det af sagsøger hævdede omfang - særligt med hensyn til perioden før sagsanlægget henvises til, at visse beløb er udbetalt uden indsigelse fra sagsøgte.

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter bevisførelsen, herunder især lægelige udtalelser, findes det at kunne lægges til grund, at sagsøgeren forud for uheldet den 23. februar 2002 har lidt af kronisk hovedpine samt nakke- og rygproblemer. Selve uheldet medførte ikke sådanne væsentlige helbredsmæssige gener, at sagsøgeren ikke fuldt ud var i stand til udøve sin erhvervsevne som før eller iøvrigt var funktionshæmmet.

Efter uheldet den 16. april 2005 var sagsøgeren ude af stand til at genoptage sit arbejde trods ihærdige forsøg. Det tidsmæssige sammenfald af whiplashlæsion og en sådan ændring af arbejdssevne er beskrevet som et lægeligt velkendt tilfælde.

Retslægerådet har i sin besvarelse af de stillede spørgsmål beskrevet udviklingen af et kronisk smertesyndrom, som det seneste uheld kan have haft indflydelse på ligesom forværring af visse bestående lidelser tildels kan tilskrives dette. I relation til sagsøgers diskusprolaps er der ikke før uheldet beskrevet nerverodstryk og den 9. november 2005 var operation indiceret. Det anføres, at visse tilkomne kognitive gener ikke forelå før uheldet.

Med dette grundlag for bedømmelsen og speciallægeerklæringen af 7. juni 2006 fra overlæge Peter Duel, som var bekendt med egen læges journalmateriale siden 2002, findes Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 23. november 2007 med fastsættelse som sket af méngrad og erhvervsevnetab ud fra sagsøgers samlede lidelser at kunne tiltrædes.

Sagsøgerens årslønsberegning efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 1, godkendes talmæssigt, hvorved bemærkes, at der ved sammentælling af lønsedler til fastlæggelse af bruttoløn ikke er medregnet feriepenge.

Sagsøgers påstand tages herefter i det hele til følge.

Vedrørende sagsomkostningerne bemærkes, at sagsøgeren har fri proces uden retshjælpsforsikring.

Sagsomkostninger er advokatsalær incl. moms 145.000 kr., og retsafgift 48.500 kr. samt udlæg til lægeerklæringer 1.345 kr. og materialesamling 1.850 kr.

Sagsomkostningsbeløbet afholdes af sagsøgte.

Thi kendes for ret:

Inden 14 dage betaler sagsøgte, . . . Forsikring A/S, til sagsøger, Henrik . . . 2.007.795,82 kr. med tillæg af procesrente fra den 13. februar 2009 til betaling sker.

Inden samme frist betaler sagsøgte 196.695 kr. i sagsomkostninger til statskassen.

Christian Richter